

StOKpaardje

Donateursblad van Stichting 't Oude Kinderboek, jaargang 1, nummer 3, 2005
verschijnt 4x per jaar

Colofon

Stichting 't Oude
Kinderboek
Laarstraat 31
7201 CB Zutphen
0575-545117
oudekinderboek
@hetnet.nl
di t/m vrij 13.00-17.00

Redactie

Janneke van der Veer
Lot van den Akker
Pien Pon
Reint Jan Terbijhe

Comité van Aanbeveling

Jos Brink
Bennie Jolink
Nannie Kuiper
Marieke Schriks

Wordt u donateur?

Dan krijgt u:

- *ontvangstbevestiging
- *donateursblad
- *gratis kopersservice
- *eindejaarsattentie

Doelstelling:

Het verzamelen, bewaren
en ter inzage geven van in
principe niet recent
verschenen kinder- en
jeugdliteratuur, in het
bijzonder uit het
Nederlandse taalgebied.

Van het bestuur

Ook in de vakantietijd zijn we van dinsdag- tot en met vrijdagmiddag open en we krijgen dan veel toeristen uit heel Nederland op bezoek. Dit hebben we onder meer te danken aan de vermelding van onze bibliotheek als 'bron van nostalgie' in het tijdschrift Kampioen van de A.N.W.B. De leuke column in de N.C.R.V.- gids van Jos Brink, lid van ons Comité van Aanbeveling, deed daar nog een schepje bovenop. Deze bezoekers zijn lovend over de fijne sfeer en raken soms totaal ontroerd als ze hun oude jeugdboeken terug zien. Sommigen kopen enkele boeken, anderen doen een gift, allen verspreiden ze de naam StOK door het land. Van het Prins Bernhardfonds hebben we bericht gekregen dat het fonds de komende twee jaar voor 50 % wil bijdragen in de kosten van vitrines, computers, etc., tot maximaal € 2500,-. Het bestuur is druk doende om voor die andere 50% ook subsidiegevers of schenkers te vinden.

Reint Jan Terbijhe, voorzitter StOK

Uit de bibliotheek

Gezocht ter completering:

- *Flipje-albums met stroken Flipje-avonturen**
- *losse stroken Flipje-avonturen**
- *Flipposcoop**

zie verder achterop voor meer over Flipje

Recente Schenkingen

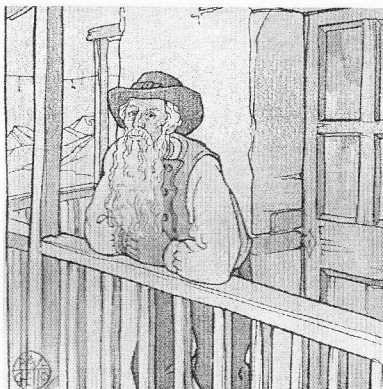
- Mary Pos: *Naar het land van de roode rhododendron*. Kampen, J.H. Kok (1937)
- E. Bergsma-Bergsma: *Dodo*. Gouda, G.B. van Goor Zonen
- C.Joh. Kieviet: *Frans van Dorentil*. Alkmaar, Kluitman, 3e druk.
- Ella Vémor: *Een meisjeshuishouding*. Alkmaar, Kluitman.
- Elize Knuttel-Fabius: *Op duinzicht*. Gouda, G.B. van Goor Zonen

Boekbespreking door Janneke van der Veer

Mary Pos, *Naar het land van de roode rhododendron*. Een jongen en meisje gaan op reis. Met illustraties van Paolo Paschetto, Kampen, J.H. Kok, [1937].

Mary Pos (1904-1987) was reisjournaliste. Zij bezocht alle werelddelen en hield daarover ongeveer drieduizend lezingen. Daarnaast schreef zij over haar reizen zo'n tweeduizend artikelen in kranten en tijdschriften. Tussen 1931 en 1975 publiceerde zij bovendien vijftwintig (jeugd)romans en reisboeken. In 1935 maakte ze een zwerftocht naar Rome. De reis naar Italië inspireerde haar tot het schrijven van *Naar het land van de roode rhododendron* (1937). Dit verhaal gaat over Eddo en zijn pleegzusje Riekie, die, als hun vader op zakenreis is naar Indië, enkele maanden bij een tante in Noord-Italië logeren. Vooral voor Eddo is de reis bijzonder, omdat zijn overleden moeder in deze streek is opgegroeid. Ze worden gastvrij ontvangen en sluiten al gauw vriendschap met de bergbewoners. Tijdens de logeerpartij zien de kinderen veel van de omgeving en horen ze van een oude man, Bartolomeo Tron, veel over de geschiedenis van de Waldenzen, zoals de bewoners van de streek heten. Deze Waldenzen vormden in de zeventiende eeuw de eerste protestantse gemeenschap in het katholieke Italië en zijn vanwege hun godsdienst vaak vervolgd. De vervolgingen gingen gepaard met bloedige gevechten, waarbij veel Waldenzers omkwamen. De verhalen van Bartolomeo Tron zijn doorspekt met bewondering voor de moed en standvastigheid waarmee de Waldenzers steeds streden voor hun geloof, dat ze niet wilden opgeven. Vooral Eddo spreken deze verhalen erg aan. Hij voelt zich door de afkomst van zijn moeder sterk verbonden met de Waldenzers. Het verhaal eindigt met de terugkomst van vader op de verjaardag van Riekie. Daarmee eindigt ook de logeerpartij. Eddo 'neemt zich voor om eens, wanneer Vader hem zal laten gaan, terug te keeren naar het land van de roode rhododendron, naar het land van zijn Moeder en van hier uit zijn zwerftocht over de wereld te beginnen....'

Het boek is vanuit een duidelijk protestants-christelijk perspectief geschreven. Een herziene herdruk verscheen in 1973. Na de dood van Mary Pos verscheen in 1994 nog een herdruk.

Illustratie: [*barba*]

Bartolomeo Tron. Uit: Mary Pos, *Naar het land van de roode rhododendron*. Een jongen en meisje gaan op reis Met illustraties van Paolo Paschetto, Kampen, J.H. Kok, [1937]

Boekvergelijking door Lot van den Akker

Zestiende druk, op rijm gezet

Vele ouderen en misschien ook wel weer wat jongeren kennen 'Hansje in Bessenland' van Elsa Beskow.

Mij werd het in elk geval als kind door mijn grootmoeder voorgelezen en keken we naar de schattige dochtertjes van roodbessenmoedertje, waarvan ik me verbeeldde er eentje te zijn met twee kleine vlechtjes en een jurk met pofmouwtjes.

Helaas is dat boekje, zoals zovele andere ergens anders in de familie terecht gekomen.

Blij was ik dan ook toen ik het bij StOK weer tegen kwam en de zo vertrouwde plaatjes weer terugzag. De tekst kwam me echter minder bekend voor, maar ja, tussen zes en zestig zit een lange tijd! Later vond ik het boekje voor mezelf ook weer, op een kinderrommelmarkt. 16de druk, op erg vergeeld papier en geplakt met cellotape.

Bij een schenking aan StOK ontvingen we weer een exemplaar. Tijdens het nazoeken of het een betere was dan die we al hadden, bleken we er zelfs al twee te bezitten. Een 5de, en jawel, een 16de druk. Tot onze verbazing ondergebracht onder twee verschillende categorieën. Te weten: prentenboeken en prentenboeken op rijm.

Nu bleek dat de vijfde druk qua tekst totaal verschilde van de 16de druk, waarin vermeld staat: Versjes van Johanna Wildvanck. Het hele verhaal van Hansje is hierin op (kreupel) rijm gezet.

Al lezende in de 5de druk kwam eindelijk het echte feest der herkenning tot stand.

Of het komt door nostalgie weet ik niet, maar het origineel vind ik veel pakkender dan de berijmde versie. Vergelijk zelf de laatste pagina:

5de druk:

_ De volgende morgen gaf hij de besjes aan moedertje. Hij had de roodbessenmeisjes en de blauwbessenprinsjes op een stuk papier uitgetekend en zijn zuster had zijn handje vastgehouden om er tussen te schrijven: Voor Moeders verjaardag van Hansje. Dat Moesje blij was met dit kostelijk geschenk van haar Hansje behoef ik zeker niet te vertellen! _

16de druk:

_ Toen de volgende morgen Hansje is ontwaakt,
Het hij zoals je zit het portret gemaakt
Van blauw-prinsjes en roodbessen-klantjes
En zijn zuster schreef keurigjes tussen de prent:
'Voor Moeders verjaardag, van kleine vent.'
En dat zette hij tegen de mandjes _

Met z'n 'roodbessen-klantjes', 'kleine vent' (wat niet klopt met de tekening) en z'n 'keurigjes', doet deze uitgave m.i. veel gedateerder aan dan het oudere origineel.

Hoewel ik nu een mooiere 16de druk heb gevonden, op goed papier en met beter uitgevoerde kleuren, ben ik natuurlijk nog op zoek naar een 5de of eerdere druk voor mezelf!

Het stokpaardje van Henk K. Mooibroek

Het kapotte kinderboeken adoptieplan...

'Iedereen' die met oude kinderboeken te maken krijgt, 'heeft er iets mee'. Jeugdherinneringen spelen daarbij vaak een rol. Daarin ben ik geen uitzondering. Mijn jeugdherinnering concentreert zich hier op de avonturen van Flipje, het fruitbaasje van Tiel, die vanaf de jaren dertig tot in de jaren zestig van de vorige eeuw zijn uitgegeven door jamfabrikant 'De Betuwe' in Tiel.

Mijn ouders hadden een kruidenierszaak en daar werd ook jam van De Betuwe verkocht. De Betuwe had een (langlopende) spaaractie met zegeltjes, de Flipje-logo's op de etiketten, die uitgesneden moesten worden en vervolgens opgeplakt en opgestuurd naar Tiel in zekere aantallen. Hoewel wij in ons gezin ons best hebben gedaan om het voortbestaan van firma 'De Betuwe' te garanderen door de consumptie van veel jam, Tovasaus, appelstroop, etc., was dat toch niet genoeg om de series Flipjestrups compleet te krijgen. Daar vond mijn vader het volgende op: de jampotjes werden vanwege het statiegeld altijd braaf weer bij ons ingeleverd, waarna mijn vader de zegeltjes die er niet afgehaald waren door de klanten, er alsnog afhaalde.

Ook kreeg ik een Flipposcoop (à fl. 0,15!): een bouwplaat, die uitgeknipt, gevouwen en met 'Gluton' in elkaar geplakt moest worden. Een serie van acht beeldverhaaltjes, op stroken papier gedrukt, werd aan elkaar geplakt en om een bijgeleverd stokje met gleuf gewikkeld, net als een filmrol in een fotocamera. De 'film' werd achter het 'toneel' doorgevoerd naar het andere stokje met gleuf, kaarsje (!) of (zak)lampje erachter en de Flipposcoop was gereed. Deze bezorgde velen en ook mij uren kijkplezier. Voor het bewaren van de filmstroken kon ook het zogenaamde Flipje-album aangeschaft worden, waarmee je dan een 'prentenboek' kon maken. Of dit album met zegeltjes kon worden bijeengespaard of gekocht, weet ik echter niet.

Ten slotte werden, na een langdurige onderbreking, de avonturen van Flipje in de jaren zestig in de vorm van een serie geniete boekjes opnieuw uitgegeven.

Het vervolg van dit stukje gaat echter over de oorspronkelijke Flipje albums.

Zo rond de (her-)opening van de kinderboekenbibliotheek in Zutphen werd een adoptieplan gepresenteerd. Men kon een beschadigd, maar toch waardevol boek adopteren en daarvan de reparatiekosten voor haar of zijn rekening nemen.

Dat had ik ook kunnen doen, maar ik vond het uitdagender om de reparatie van een tweetal Flipje-albums te adopteren. In een ver verleden ben ik opgeleid tot boekbinder, vandaar.

Mijn voorstel werd geaccepteerd. De bedoeling was om van de twee 'incomplete' albums er één zo origineel en compleet mogelijk te maken. Van de rest zou een 'uitleenbaar' boek kunnen worden gemaakt. De, in de loop der tijden volledig losbladig geraakte, albums werden meegenomen en thuis op de stapel 'onderhanden werk' gelegd. In een ijverige bui werden de albums onlangs van de plank gepakt en op volledigheid gecontroleerd. Al gauw bleek dat de inhoud bestond uit een aantal complete verhaalsseries en daarnaast nog enkele incomplete. Gezien de spelling dateren deze van vóór 1950. De albums zelf zijn nog wel te repareren. Er wordt nog onderzocht of de oorspronkelijke spiraalbinding opnieuw aangebracht kan worden. Dat is afhankelijk van de beschikbaarheid van geschikte apparatuur in een boekbinderij.

Voor zover tot nu toe kon worden achterhaald bestaat de hele avonturensérie uit minstens 33, mogelijk 40 verhaalsseries van elk 8 verschillende beeldverhaaltjes. In totaal zal dat een tiental albums hebben omvat.

Het 'achteloos' adopteren van een paar boeken kan dus nog heel wat teweeg brengen. Maar het is voor een goed doel: het toegankelijk houden van een stukje (commercieel-) cultureel erfgoed. En daar zet ik mij graag voor in.

P.S. Misschien is het mogelijk om alle Flipje-avonturen, door de medewerking van iedereen die dit leest, alsnog te verzamelen tot een compleet geheel. Wellicht liggen er nog ergens Flipje-albums, Flipje-stroken of zelfs een Flipposcoop op zolder? Overeenkomstig de doelstellingen, moet u ze uiteraard wel gratis ter beschikking willen stellen.